

Slavko JOVIN

IZBOR FIZIKA BAČKO-BODROŠKE ŽUPANIJE 1797. GODINE

Dana 24. februara 1797. godine fizik Bačko-Bodroške županije dr *Jožef Biki (Búky)* dao je ostavku na svoju dužnost koju je vršio skoro petnaest godina, od 1782. godine. U svojoj pismenoj ostavci fizik se zahvaljuje vlastima županije na plemenitosti i širokogrudosti što su je prema njemu pokazale, koju on celog svog života neće moći da uzvрати, i istovremeno moli za dozvolu da kuću u Baji u kojoj stanuje može zadržati još izvesno vreme, dok se nalazi na odmoru, kao i čast županijskog lekara i zakletnika sudskog stola.¹

Bačko-Bodroška županija je već izvesno vreme pre otkaza dr *Bikija* raspisala konkurs za novog fizika, verovatno iz razloga da ovo mesto ne bi čekalo upražnjeno, i molbe kandidata su pristizale već od kraja decembra prethodne godine. Konkurisalo je više poznatih lekara i fizika, navodeći uz molbu svedočanstvo o kvalifikacijama, svoje zasluge i preporuke uticajnih ličnosti i ustanova. O ovim kandidatima i sadržaju njihovih dokumenata iznećemo ovde ukratko.

Stefanus Gegenbauer (Gegenbauer), doktor medicine iz Beča, podneo je molbu 19. decembra 1796. godine. Diplomirao je u Beču a praksu obavljao kod slavnog profesora *Franka (Frank)* u bečkom nozokoniumu. Položio je takođe ispite iz porodijske veštine i veterine. Govori nemački, latinski i mađarski.²

Mihael Gelei (Gelley), doktor medicine i član više fakulteta i naučnih društava. Podneo je molbu 10. januara 1797. godine sa preporukama mnogih uticajnih ličnosti i ustanova.³

Antonius Strobel (Strobel), drugi fizik grada Subotice. Magistrat grada Subotice dao je svom drugom fiziku preporuku navodeći da je isti neoženjen, već šest godina služi u ovom gradu, koji broji 25000 duša, vršeći svoju dužnost strpljivo i revnosno. Kako je prvi fizik već u podmaklim godinama i oronulog zdravlja, to je glavni teret poslova ležao na drugom fiziku. Dobro je poznavao stanovnike grada i svojom pojavom je odavao poštenog, mirnog i trezvenog čoveka. Isti je osim medicine dao takođe ispite iz hirurgije, veterine, akušerstva, javne i političke medicine. Znao je sve jezike ove Županije, mađarski, nemački, latinski, takođe je i dalmatinski savršeno poznavao. Magistrat Subotice ga zbog toga preporučuje vlastima županije za upražnjeno mesto fizika.⁴

Vincencio Stefani (Stephany), fizik grada Novog Sada (Neoplanta), podneo je molbu 21. januara 1797. godine, u kojoj je dao o sebi sledeće podatke: u mladosti završio je studije književnosti i medicine na univerzitetu u Pešti sa odličnim uspehom i trinaest godina je već u praksi. Od jezika govori slavenski, ilirski i nemački a po potrebi i mađarski, koji mu je maternji jezik a kojeg je radeći u Novom Sadu zapostavio ali se

nada da će ga obnoviti i savladati. Za vreme epidemije kuge radio je besplatno u novosadskom kontumacu obilazeći ga vlastitim prevozom (konjima) po dva i tri puta dnevno. U Novom Sadu radi već osam godina. Uz molbu priključena je i preporuka *Sigismunda Lovasa (Lovasz)*, kraljevskog zdravstvenog komesara, u kojoj se potvrđuje da je dr Stefani, fizik Novog Sada, od početka meseca oktobra 1795. godine do 14. jula naredne godine vršio nadzor nad kontumacom i sve bolesne pregledao i izveštaje redovno dostavljao. Isti je po karakteru pošten, miran, revnistan i neumoran, te zaslužuje preporuku.⁵

Stevan Dorić, fizik potiskog distrikta, podneo je molbu lično županu 21. januara 1797. godine. U molbi je naveo da već tri godine vrši dužnost fizika potiskog distrikta i da govori sve jezike ove županije. Moli župana da uloži svoj autoritet kako bi bio izabran za fizika županije.⁶

Joanes Škuder (Skuder), doktor medicine iz Pešte. Molba je primljena 23. januara 1797. godine. Diplomirao je na medicinskom fakultetu u Pešti, takođe je položio ispit iz veterine. Učestvovao je u suzbijanju kuge u Sremu a time i sprečavao da kuga pređe na teritoriju Bačke županije. Poreklom je iz Đerske županije i govori mađarski, ilirski, nemački i latinski. Molbi su priložene preporuke Mađarskog kraljevskog namesničkog veća, zdravstvenog komesara Sigismunda Lovasa i Medicinskog fakulteta. Sigismund Lovas u svojoj preporuci navodi da je kandidat za vreme kuge u Sremu radio u Iloku, štiteći mesto i srez od zaraze, takođe u Sidu šest nedelja i u Kamenici gde je kuga dva puta izbila, izlažući vlastiti život opasnosti a u interesu opšteg spasa.⁷

Ignjacijs Mener (Menner), doktor medicine, uputio je molbu županiji 23. januara 1797. godine, u kojoj moli velikog župana za mesto fizika. Govori latinski, mađarski i nemački jezik. Uz molbu su priložene preporuke Gavriila Veza (Veza) protomedikusa i direktora Medicinskog fakulteta u Budimu, Aleksa Tolnaja (Tolnay), profesora veterine iz Pešte i Ferda Karola Stipsića (Stipsics), dekana fakulteta, doktora medicine i filozofije, profesora patologije, terapije i farmakologije.⁸

Ludovik Tehel (Tehél), doktor medicine i filozofije, fizik Starog Budima. Molba je zavedena 23. januara te godine. Diplomirao je u Beču i praktikovao je u nozokomiumu u Beču i Pešti. Završio je takođe hiruriju, porodiljstvo i veterinu. Govori latinski, mađarski, slavonski i nemački. Preporuke mu je dao *Samuel Rac (Rácz)*, dekan medicinskog fakulteta u Pešti, *Sebastijan Rumbach (Rumbach)*, doktor medicine, *Aleks Tolnai*, profesor veterine, Opština Pešta, *Aleks Bicskai (Bicskay)*, načelnik Starog Budima.⁹

Jozefus Mitermilner (Mittermilner), doktor medicine, uputio je molbu 23. januara te godine. Diplomirao je u Pešti, praktikovao u Pešti u fakultetskom mozokomiumu sa izvanrednim uspehom. Plemić, govori mađarski, srpski, nemački i slavonski.¹⁰

Martínus Kral (Králl), fizik grada Sombora, podneo je molbu 23. januara iste godine. Već osamnaest godina radi u ovom gradu tako da je klimu i duh ovog naroda vrlo dobro upoznao. Pored građana ovog grada lečio je i kolone (doseljenike) u županiji i pomagao županijskom fiziku, naročito u vreme epidemije 1788. i u vreme epidemije kuge u Sremu.¹¹

Na sednici županijske skupštine 23. januara raspravljano je o izboru novog fizika. Između deset kandidata za novog županijskog fizika iza-

bran je dr *Mihael Gelei*, lekar sa najboljim kvalifikacijama i sa najviše preporuka. Istovremeno mu je određena i godišnja plata od 500 forinti koja će mu se isplaćivati tromesečno po 150 forinti.¹² Iz kasnijih priznanica se međutim vidi da je novoizabrani fizik primao tromesečnu platu 162 forinte i 30 helera, znači 650 forinti godišnje.¹³ Dali je prvobitno rešenje izmenjeno i plata mu povećana ili je dodatak od 150 forinti primao akonto zakupnine za stan, jer iz dotadašnje prakse znamo da je županija obično plaćala stanarinu svojim fizicima.

Dr *Mihael Gelei* uz svoju molbu županiji dao je i detaljan opis svog dotadašnjeg rada a takođe je priložio i preporuke profesora kod kojih je polagao ispite i šefova zdravstvenih i naučnih ustanova u kojima je radio i čiji je bio član. Kako ovi dokumenti pretstavljaju interesantan materijal za biografiju ovog eminentnog fizika, a istovremeno daju nam dosta podataka za našu zdravstvenu istoriju uopšte, to smatram korisnim da se ovde uz delimična skraćivanja objave.

Molba:

„Slavna skupštino, slavni državnici, slavna Bačka županijo, gospodo, gospodo premilostiva!

Dole potpisani najponiznije moli zvanje redovnog fizika Slavne ove županije koje je po oslobođenju od dužnosti redovnog fizika gospodina Bikija ostalo upražnjeno.

Ovo potkrepljuje sledećim prerogativima:

1. Jer je sin plemića otadžbine.
2. Jer poznaje jezik koji plemići u domovini govore i još drugih deset jezika.
3. Jer je postigao sve zakonom propisane prerogative studija za redovnog lekara kao pitomac Njegovog Veličanstva Josifa II u akademiji Vindhagskoj (Windhaag) na univerzitetu u Beču kod najčuvenijih profesora sa takvom pohvalom (cum Laude) da ih je dobio sa vanrednom izjavom kao i svedočanstva sa najodličnijim uspehom, što dokazuju kopije overenih svedočanstava, pod A.
4. Jer je osim ovih svih grana medicine potpuno završio i hiruriju sa praksom i porodiljstvom, na univerzitetu i u bečkoj univerzitetskoj bolnici, i to posle doktorskog stepena, kao i veterinarsku struku, i tamo je vršio, kako se vidi iz dokumenata navedenih pod A).
5. Jer je o trošku Njegovog Veličanstva Josifa II putujući i baveći se na čuvenim evropskim univerzitetom radio u bolnicama dobrovoljno proučavajući osobito hronične bolesti koje na našim univerzitetima, sem febrilnih bolesti, praktičnu katedru sa bolesničkim krevetima još nisu ostvarili i ne uče se, a što se postiže marljivošću i požrtvovanjem. Ovo se vidi iz svedočanstva presvetlog gospodina A. B. Laurina u prilogu pod B).
6. Jer se službujući u Bečkoj univerzitetskoj bolnici, uz opasnost po vlastito zdravlje, savesno radeći na obilnom poslu, pokazao vešt u lečenju, što dokazuje isto tako prilog pod B koji navodi u svedočanstvu presvetli gospodin A. B. Laurin, generalni direktor opšte bolnice u Beču; istu praktičnu veštinu potvrđuje i ono javno priznanje o lečenju u Sremu kada je lečeći gospodu Malonjai (Malonyai) od maligne groznice takav uspeh postigao da je od furiozno-manijakalnog zla sasvim oslobođenoj ne samo vratio spokojstvo duše već i zdravim snažnim sinom muža je usrećila. Ostala lečenja, na primer nedavne kuge u Sremu, slavnoj županiji su zbog susedstva poznate; ipak se ne može mimoići ono što je dole potpisani učinio uglednoj gospođi podžupanici Janković kada je postala od melanholije-tabesa uzeta i histerična; isto tako kod uglednog gospodina Šandora kojem je pored hronične začepljenosti jetre i žučne groznice od hirurga doneta kuga smrtnu opasnost najavljivala; i još više srećno obavljenih lečenja, radi potvrde svojih prerogativa, ne navodi iz skromnosti.

7. Jer je službujući u istoj bečkoj opštoj bolnici (prema navodima pod B), secirajući više od 600 leševa, mnoge i mnoge praktične zagonetke rešio i otkrio. To je dokazao svojim konkursnim disertacijama radi nagrade štampanim.

8. Jer je svojoj domovini učinio nesumnjivo čast time što je dobijao od stranaca priznanja za svoja radikalna rešenja praktičnih pitanja. Tako 1) O hereditarnim bolestima (smatranim neizlečivim), 2) O zaraznim bolestima, oboje navedeni u spisku C. 3) U Edinburgu; O kriterijumima sigurnosti lekarske prakse (što dokazuje periodična publikacija s nazivom; The London medical Discoverys, gde se nalazi štampana ova disertacija), 4) Nedavno u Pizi u Italiji; O poboljšanju metoda lečenja tabesa (to potvrđuje periodični časopis; Notizia di Siena e dei Georgophili di Firenza u kojem je isto tako o tom predmetu disertacija data i štampana). Najzad 5) O prednosti metoda masiranja (gladenja) radi ojačanja kod tuberkuloze, Dižon. Peto delo tamo štampano i nagrađeno od stranih Akademija, potkrepljuje dole potpisanog molioća.

9. Jer je od Njegovog Veličanstva Leopolda II ispred svih primariusa dvorskih lekara za grofovsku pratnju našeg dvora i napuljskog kralja za Italiju 1791. godine izabran i u bolnicama i nozokomiumima preslavne Italije i Rima svu lekarsku praksu obavljao, a u Firenci pred očima Njegovog Veličanstva uredio opštu bolnicu nazvanu S-ta Maria nuova, konačno isto tako pred celim lekarskim skupom kćerku engleskog kralja Duchess of Birmingham, proglašenu neizlečivom od tuberkuloze, srećno izlečio. Odatle zatim u nozokomiumima u Alfterbach-u i Mauerbach-u službovao je i dokozao svoju veštinu u lečenju hroničnih bolesti.

10. Na inicijativu Njegovog Veličanstva Leopolda II počeo se u Lajncu (Leincz) podizati institut seoskog zdravstva za dugotrajne otporne bolesti smatrane neizlečivim, što je bila briga jedino službenika građanskih sudova (Dicasteria); iz ovoga je zaslugom instituta izišla disertacija izdana od potpisanog, u Beču 1791, u štampariji Hrazanski (Hrázanski), pod naslovom „Skica jednog zemaljskog instituta za različite tvrdokorne, inače neizlečive bolesti“ („Abriss einer Landkuranstalt für verschidene härtnackige, sonst unheilbare Krankheiten“). No to je prekinuto nenadanom smrću Leopolda II. Stvar je posle šest godina na svoj trošak nastavio potpisani molilac, izlečivši više od pet stotina napuštenih i dokazao je višestruko izlečivost bolesti koje su smatrane neizlečivim, kako to dokazuje svedočenje od vlade Donje Austrije koja je preko deputacije zdravstvenog kolegijuma ispitala kod Medicinskog fakulteta i potvrdila javnim izveštajem koji se obično daje novim dvorskim lekarima, pod D).

11. Jer je obavio variolizaciju u Beču tako srećno; koliko, iz istog navoda pod D vidi se konačno. Odatle je jasno, bez ikakvog troška, ako bi je hteli zavesti, koliko bi korist ovoj slavnoj županiji molilac učinio, kako je javnosti poznato, nad tim pomorom i uništenjem i deformitetima nežne omladine izazvanih škodljivim boginjama, koje često države lišavaju naroda i kojih se svaki pošten mora bojati.¹⁴

13. Jer je nadalje molitelj učinio značajne zasluge za domovinu kao na primer kad je vladala hidrofobija po vlastelinskim posedima Elešd (Ellesd) i Ren (Rén) na granici Transilvanije i, spomenimo, najviše za vreme nedavne epidemije kuge koja je Srem opustošila i gotovo na očigled cele ove Slavne županije dokazao time što je vrlo opasnu predivlju kugu uništio koja se raširila u veoma naseljenom gradu Starom Vukovaru, i to vrlo brzo, a bio je sam i jedini sa ove strane mandeloske granice postavljen, i to sa uzornim načinom rukovanja mediko-političko-praktičnim i sa vrlo malom smrtnošću, samo 58 duša, a i to zbog toga što su odbijali lek, s druge strane 89 duša je ozdravilo i 1964 osobe je zaštićeno od kužnih rana, i sprovođenjem opšteg čišćenja u gradovima Starom i Novom Vukovaru i u 34 vlastelinska poseda ugasio je svaki izvor kuge i najzad celu monarhiju, koja je bila ugrožena podmuklim kužnim erupcijama, očuvao od od kuge, koja je odatle od prošlog veka besnela po celoj našoj domovini i pet puta sve do Austrije se proširila, što dokazuje atestat E.

14. Zato kad je već očevidno koliko sam praktičnih prioriteta pred drugom gospodom konkurentima naveo, koliko god oni bili preporučivani, naveo bih i svoju redovnu zakonitu bečku doktorsku diplomu i prema poslednjem zakonu Franca II, koji ukida predašnja lažna rangiranja, u dilemi dali doktorima sa preslavnog i starog Univerziteta ili sa ostalih od ovog proizašlih dati da vrše bilo gde praksu ili postavljati ih u javnu službu fizikata, u prvom redu treba dati onima koji su na opštoj svenarodnoj bečkoj bolnici služili; prednost se prema tome blagonaklono

dopušta i potvrđuje i prema tome preporučuje; zato dole potpisani preponizno moleći službu na ovom fizikatu ponovo moli slavnu gospodu slavne ove Bačke županije; ukoliko nesrećniku ove molbe ova privilegija bude dodeljena i data mu ova prilika od gostoljubive gospode koja brinu o interesu zemlje, revnost u službi i odanost Kralju moći će dokazati i u predbokom poštovanju i pijetetu želi ostati. Slavnoj županiji, staležima i redovima

U Pešti, 10 januara 1797 godine

Najponizniji sluga
Mihael Gelei de Eadem
doktor medicine i član više fakulteta
i naučnih društava"

Za dokaz svojih prioriteta molilac dr Gelei podneo je niz potvrda (overenih prepisa) poznatih profesora bečkog Medicinskog fakulteta i rukovodioca bolnica i naučnih ustanova, na kojima ćemo se kratko zadržati.

Od profesora fakulteta potvrde su dali sledeći: Jozef Bart (Barth), profesor anatomije i očnih bolesti; Nikolaus Joz. Jakiz (Jacquise), profesor hemije i botanike; Tomas Sedei (Sedei), predavač fiziologije; Matija Kolin (Collin), profesor lekarske materije i patologije; Stal (Stall), klinički profesor; Rafael Štajdele (Steidele), profesor hirurgije i porodiljske veštine; Kolštajn (Kollstein), upravnik veterinarske bolnice u Beču; Ferdinand pl. fon Leber (Leber), profesor hirurgije. Svi su oni potvrdili da je kandidat Gelei Mihael uredno pohađao njihova predavanja i vežbe i da je sa odličnim uspehom ispitate položio.

Molbi je priložen i overeni prepis diplome u kojoj je između ostalog napisano i sledeće:

„...istog smo najpre iz opšte medicine ispitali a zatim mu odredili dan kad će neke ležeće bolesnike praktično ispitati pred auditoriumom medicinara i profesora, njihovu bolest pravilno definisati, svakom propisati odgovarajuće lečenje kao i režim dijete i konačno predati nam na ocenu njihove tačno opisane bolesti. Kako nam je svoje preslavno znanje i medicinsku veštinu dovoljno dokazao, rado smo dali molitelju čast koja se duguje vrlini i solidnim studijama. Stoga smo vlašću, od Preuzvišenog Imperatora nama datom, istoga Mihaela od Gelei, dana 12 marta 1787 godine, proglasili doktorom medicine.“

Diplomu su potpisali Floridus Leb (Leeb), pretstojnik samostana, opat Laterana, doktor teologije i rektor univerziteta; Edmundus grof od Arcta, episkop i kancelar univerziteta; Antonius Sterk (Stärck), predsednik medicinskog fakulteta; Johan Mihael Šafurlan (Schafurlan), privremeni dekan fakulteta; Jozef Bart, prvog reda profesor anatomije i fiziologije i promotor; Jozefus Langmajer (Langmayer), notar Medicinskog fakulteta.

Jedna potvrda, potpisana 19. maja 1789. od direktora bačke bolnice Laurina, donosi da je dr Gelei radio tri i po godine u opštoj bolnici sa velikom revnošću i sposobnošću.

Izvod iz registra Kraljevskog medicinskog društva u Parizu (Société Royale de Médecine) potvrđuje da je dr Gelei, na sednici 31. oktobra 1788. godine, izabran za dopisnog člana ovog naučnog društva, kao znak priznanja njegovim naučnim radovima objavljenim i nagrađenim. Potpisali su ga: Žofroa (Geoffroy), predsednik; De Orn (De Horne), vice predsednik; A.S. de Zisien (De Jussien), direktor; Kaj (Kaille), vicedirektor i Vieg de Azirm, stalni sekretar.

Posebno je zanimljiva potvrda koju je dr *Geleiju* izdao kraljevski zdravstveni komesar *Sigismund Lovas*, a koja se odnosi na njegov rad u Sremu za vreme epidemije kuge. Donosimo je u celini:

„Dole potpisan punomoćno svedočim i izjavljujem da gospodin Mihael Gelei, doktor medicine, prilikom haranja kuge u Sremskoj županiji, poslat od ove Kraljevske zdravstvene komisije za prokuratora grada Starog Vukovara, čim je došao u Vukovar, davši se svojom velikom revnošću na posao, istoga dana je otkrio kugu u samom začetku koja se širila, muškom istrajnošću, ne praveći razliku među ljudima, uporno nastojeći konačno je postigao da se zavede propis izolacije bolesnih i sumnjivih. Kad je to srećno počeo i poverenje stanovnika pridobio, pošto je uspeo da svi tačno i slobodno održavaju kućnu izolaciju, da niko napolje ne izlazi osim magistratskih ljudi i javnih službenika, sam u traganju i izdvajanju bolesnih, neumorno trudeći se, dane i noći provodeći, postigao je da kad su stražari nesvesno donosili zarazu u svoje domove i odatle se u razne delove grada raznosila, da ni u jednom slučaju nije u istom kvartu više od jedne kuće zahvatila; i konačno i dezinfekciju zgrada i zaraženih predmeta izvršio tako da se ni u jednom slučaju zlo nije više moglo ponoviti. Stoga napred rečenog gospodina doktora Mihaela Geleija, kao čoveka za domovinu i javno zdravlje vrlo zaslužnog i kome se grad Vukovar za svoj spas zahvalio, smatram za najdostojnijeg moje svake preporuke; za potvrdu toga izdaje mu se ovo uverenje. Potpisano u Iluku 17 avgusta 1796 godine.

Dvorski savetnik... i u sanitetu mi-
lostivo delegat Kraljevski Komesar

Sigismund Lovas”

Ovi gore navedeni dokumenti i preporuke odlučili su da županijska skupština izabere dr *Mihaela Geleija* za svog budućeg fizika. Novi fizik je već prvog februara uveden u dužnost, što vidimo iz priznanica o primljenoj plati a takođe i iz njegovih uputstava koje je već prvih meseci te godine uputio županiji, a u vezi nekih akutnih zdravstvenih problema.¹⁵

IZVORI

¹ Arhiv Vojvodine, Sremski Karlovci, Bačko-Bodroška županija, kut 292, br. 32, 1797. — ² Isti, br. 46/47, 1796. — ³ Isto, br. 34, 1797. — ⁴ Isto, br. 40, 1797. — ⁵ Isto, br. 38/39, 1797. — ⁶ Isto, br. 35, 1797. — ⁷ Isto, br. 41/5, 1797. — ⁸ Isto, br. 48/51, 1797. — ⁹ Isto, br. 52/7, 1797. — ¹⁰ Isto, br. 37, 1797. — ¹¹ Isto, br. 36, 1797. — ¹² Isto, br. 34, 1797. — ¹³ Isto. — ¹⁴ Tačka br. 12. u originalnom dokumentu nedostaje. — ¹⁵ Isto, kut. 297, br. 103, 1797.

Slavko JOVIN

CHOIX DU MÉDECAN-CHEF DE LA RÉGION DE BAČ-BODROG EN 1797.

Le 24 février 1797 le médecin-chef de la région de Bač-Bodrog le Dr. Joseph Búky donna sa démission. Au même instant, la région ouvrit un concours d'admissions pour un nouveau médecin-chef, auquel répondirent dix candidats médecins réputés et médecin-chefs (Fizikus). A la séance de l'assemblée régionale du 23 janvier de la même année Michael Gelly fut choisi comme nouveau médecin-chef. Ce même médecin avait dans sa demande d'admission donné le détail de ses travaux antécédents parmi lesquels se trouvait une donnée des plus intéressantes sur sa participation à la lutte contre la peste en Srem, dans la ville de Vukovar en 1795, quand il avait réussi à protéger cette ville, avec un minimum des victimes. Il avait joint à sa demande d'admission plusieurs recommandations de ses professeurs de faculté ainsi que celles de chefs d'établissements sanitaires et scientifiques. En raison de ses travaux scientifiques publiés et récompensés il fut choisi comme correspondant de la Société Royal de Médecin de Paris.

(Rad je Uredništvo primilo 7. V 1982. god.)

Erich ROSENZWEIG

O VARAŽDINSKOM LIJEČNIKU MIHAELU HINTERHOLZERU I NJEGOVU DNEVNIKU BOLESNIKA IZ XVIII STOLJEĆA

O praliječniku Mihaelu Hinterholzeru u Varaždinu (medicus regni) dosta je malo ili, bolje rekući, oskudno navedeno u našim opisima.

Uglavnom su o njemu pisali *Thaller*, *Barlè*, a i *Grmek* o njegovom *Dnevniku bolesnika* daje podatke u svojoj bibliografiji starih rukopisa.

Podaci što ih ovdje navodim uglavnom su uzeti iz radova koje su navedeni autori napisali, kao i sve što sam mogao sakupiti i sabrati, a i još po koji biografski podatak, nađen razbacan ponegdje, ali mi je služio za ovaj biografski sastav.

Nije se do sada dao naći nikakav podatak gde je taj naš medicus regni rođen, odakle je došao, gdje je svršio medicinske nauke, kada i od kuda je zapravo k nama došao. Kod nas je živio oko 50 godina (49 godina), pa je već 1745. god. spomenut i prvi puta je nađen zapisan u saborskim spisima 1746. god., a još je tu u Varaždinu bio 1794. god. Umro je 1800. god. (za sada mi je ostalo nepoznato da li je ukopan na varaždinskom groblju), pa je prema tome morao imati barem nekih lijepih osamdeset godina.

Živeći kao liječnik, navodi se da je imao dosta posla i obilnu praksu, a osobito i 1784. god., kada je harala teška epidemija influence u cijeloj zemlji i od koje bolesti je umrlo mnogo ljudi. To je sâm opisao u svojim bilješkama.

Doktor Hinterholzer je imao više djece, od kojih je samo kćerkica Francisca Romana Jozefa (rođena 1752. god.) kao jedina ostala na životu, dok su sva ostala pomrla — čini se od tuberkuloze. Druga su djeca bila Maria Ana, Carolus Adamus, Elisabetha Theresia Aloysia, a za prvorođenim Joannes Franciscus Xaveriusom ga je smrt najviše pogodila i utukla — „Filius meus vero plus ex morbo melancholico tristi, nulla ratione spe aliqua solutus, in Charybdin incidit”. — „I još više od toga sam žalostan, što mi je sin teškom melanholijom bolestan, bio ostavljen bez ikakve nade, te utjeran u propast” (dnevnik).

Po *Barlè-u*, Hinterholzer je simpatična osoba, puna vjere i puzdanja u Boga i sa oduševljenjem u svoje liječničko zvanje, ujedno neumorna u brizi za zdravlje svojih bolesnika. Rado uvijek priznaje svoju dvojbu i oklijevanje u kompliciranim slučajevima i brine se uvijek jednako za odličnike, kao i za priprosta čovjeka. U potrebi i nuždi ne zadržava ga kod kuće niti vlastita bolest. Boli ga što liječnici njegova vremena nijesu dobili zaslužena priznanja.

Varaždin je bio glavni grad Hrvatske 1756—1776. god., te su ondje djelovale najviše vlasti tadašnje Kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dal-